

معنویت سازمانی و استرس شغلی

رضا رئیسی

www.ketab.ir

سرشناسه رئیسی، رضا، ۱۳۶۸/۱/۵
عنوان و نام پدیدآور معنویت سازمانی و استرس شغلی / نویسنده رضا رئیسی.
مشخصات نشر اصفهان، کاشف علم، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری ۷۸
شابک ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۵۵-۲۹-۱
وضعیت فهرست نویسی فیپا
موضوع کتابنامه: ص. ۶۹ - ۷۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع سازمان -- جنبه‌های مذهبی
Organization -- Religious aspects
دین در محل کار
Religion in the workplace
هوش معنوی
Spiritual intelligence
فشار روانی کار
Job stress
رده بندی کنگره HD۳۷
رده بندی دیویی ۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی ۸۷۸۳۴۳۸

معنویت سازمانی و استرس شغلی

رضا رئیسی

نشر کاشف علم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۵۵-۲۹-۱

مرکز پخش: ۰۹۱۳۷۷۲۳۲۵۸

[www. kashefelm. ir](http://www.kashefelm.ir)

کاشف علم

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل اول: آشنایی با تاریخچه مفاهیم
۱۷	تاریخچه معنویت سازمانی
۱۸	تاریخچه هوش معنوی
۱۸	تاریخچه استرس شغلی
۲۱	فصل دوم: معنویت سازمانی
۲۳	معنویت
۲۵	رویکردهای مخالفان معنویت
۲۵	رویکرد دینی
۲۵	رویکرد درون‌گرا / متافیزیکی
۲۶	رویکرد اگزستانسیالیستی / سکولار
۲۷	اهمیت و ضرورت معنویت در محیط‌های کاری
۲۹	معنویت در سازمان
۳۱	ابعاد معنویت سازمانی
۳۳	معنویت در اسلام
۳۴	مزایای معنویت در سازمان

۳۵	فصل سوم: هوش معنوی
۳۹	جایگاه هوش معنوی
۴۲	ابعاد هوش معنوی
۴۵	اجزای هوش معنوی
۴۷	مؤلفه‌های هوش معنوی در اسلام
۵۰	مدل‌های هوش معنوی
۵۲	اندازه‌گیری هوش معنوی
۵۵	اثرات هوش معنوی

۵۷	فصل چهارم: استرس شغلی
۶۱	ابعاد استرس شغلی
۶۱	منابع استرس شغلی
۶۲	پیامدهای ناشی از استرس شغلی
۶۴	عوامل مؤثر بر ایجاد استرس شغلی
۶۶	نشانه‌های استرس شغلی
۶۷	عوامل کاهش‌دهنده استرس شغلی

۶۹	منابع
----	--------------

پیشگفتار

سازمان‌ها در خلأ فعالیت نمی‌کنند. بلکه دائماً تحت تأثیر عوامل و فشارهایی هستند که از داخل و بیرون سازمان، بر آن‌ها تحمیل می‌شود. در گذشته، محیط عاری از خطر بود و برای سازمان‌ها، امنیت بیشتری وجود داشت، ولی دنیای کنونی، دنیای تحولات و دگرگونی‌هاست. این تغییر و دگرگونی‌ها در عصر حاضر، همواره برای سازمان‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهایی را به وجود می‌آورد. در این میان، سازمان‌هایی موفق هستند که خود را با شرایط به وجود آمده، تطبیق داده و با تغییرات به وجود آمده، همراه شوند. فقط سازمان‌هایی می‌توانند این گونه عمل کنند که کارکنانشان از قدرت معنویت بالایی برخوردار باشد. به همین دلیل، برخی از تئوری‌پردازان علم مدیریت، مقوله معنویت در کار را برای مقابله با تغییرات دنیای پیچیده امروز، پیشنهاد می‌کنند.

طبق شواهد، قلمرو سازمان و مدیریت هم از لحاظ نظری و هم از لحاظ عملی، تحت تأثیر عوامل قدرتمند فراساختاری و فرا سازمانی قرار دارند. به همین دلیل، از مباحث عمده در مدیریت و سازمان در قرن ۲۱، مباحث خدا در سازمان، اخلاق، معنویت کارکنان است و به همین خاطر، امروزه به‌عنوان عنصری اساسی و لازم در سازمان و محیط کار توسط محققین شناخته شده است.^۱ مفهوم دیگری که در این پژوهش مورد بررسی قرار خواهد گرفت، مفهوم هوش معنوی است. مفهوم هوش معنوی برای اولین بار در سال ۱۹۹۶ توسط استیونز^۲ مطرح شد و بعد در سال ۱۹۹۹ توسط ایمونز^۳ گسترش یافت.

امونز، هوش معنوی را به‌عنوان کاربرد انطباقی اطلاعات معنوی در جهت حل مسائل روزانه و فرایند دستیابی به هدف بیان می‌کند. همچنین هوش معنوی را به‌عنوان هوشی که به حل مشکلات، معنا و

۱- عابدی جعفری، حسن، رستگار، عباسعلی (۱۳۸۹). ظهور معنویات در سازمان‌ها، مفاهیم، تعاریف، پیش فرضی‌ها، مدل مفهومی، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال دوم، شماره پنجم، ص ۹۹-۱۲۱.

2- Stevens

3- Emmons

ارزش می‌دهد تعریف می‌کنند که با استفاده از آن می‌توان اعمال و زندگی‌مان را در بافتی که از لحاظ معنا عمیق‌تر و وسیع‌تر باشد، قرار داد و به کمک آن می‌توان سنجید که کدام راه و روش زندگی از دیگر راه‌ها و روش‌ها کاراتر، مؤثرتر و معنا دارتر است.^۱

همچنین در سازمان‌های امروزی، بحث معنویت در کار و محیط کار طرفداران زیادی پیدا کرده است. حتی صاحب‌نظری در زمینه معنویت سازمانی، اصطلاح نهضت معنوی را مطرح کرده و معتقد است که سازمان‌هایی که سیستم عقلایی داشته‌اند، امروزه در حال ایجاد مکان‌هایی برای ابعاد معنوی در سازمان هستند.^۲

از آنجایی که ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که مبتنی بر فرهنگ اسلامی می‌باشد و همچنین معتقدیم که اولاً انسان دارای دو بعد مادی و معنوی است و ثانیاً تعالیم اسلامی که در قالب دین مبین اسلام تجلی یافته است، می‌تواند به‌عنوان سند راهبردی هدایت انسان به‌سوی سعادت حقیقی راهنمای ما باشد و در تمام عرصه‌های زندگی بشری، دستورالعمل‌های لازم را ارائه نماید. بدین جهت انجام پژوهش‌هایی در راستای بررسی تجربی مطالب فوق‌الذکر، ضرورت بسزایی دارد و بالاخره اهمیت استرس در زندگی افراد و در سازمان‌ها و همچنین مشکلاتی که سازمان‌ها به سبب وجود استرس، درگیر آن‌ها هستند و اهمیت این مساله که سازمان‌ها سالیانه میلیاردها دلار بابت مسائل ناشی از بروز استرس در محیط کار، پرداخت می‌کنند، به ما این اجازه را می‌دهد که به‌گونه‌ای جدی‌تر، به بررسی نقش استرس شغلی در ایجاد مشکلات سازمانی بپردازیم.^۳

۱- سنهاری، فرامرز (۱۳۹۰). مبانی هوش معنوی، فصلنامه سلامت روان، سال اول، شماره یک، صص: ۳۰-۲۳.

۲- Marques, J., Dhiman, S. and King, R., 2005. Spirituality in the workplace: Developing an Integral model and a Comprehensive Definition. The Journal of American Academy of Business, Cambridge, Vol.7, No.1, pp.81-91.

۳- یعقوبی، مریم، کریمی، سعید، جوادی، مرضیه؛ حسین زاده، اکبر (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین استرس شغلی و ابعاد سه‌گانه تعهد سازمانی در بین مدیران پرستاری، مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان، دوره هجدهم، شماره ۱، صص: ۱۰-۵.